

Stichting Nationaal Energiebespaarfonds

Jaarverslag 2018

Het Nationaal Energiebespaarfonds wordt mede mogelijk gemaakt door:

SVn
Stimuleringsfonds
Volkshuisvesting

Rijksverheid

Rabobank

asn bank

 M A Z A R S

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
CvO | 15-04-2019

VOORWOORD

Het jaar 2018 was een recordjaar met ruim € 113 mln. aan verstrekte Energiebespaarleningen. Dat is evenveel als in 2016 en 2017 samen. Dankzij bijdragen van de overheid en onze co-financiers kunnen we verder met onze ambitieuze klus. Voor 2019 hebben we een productiedoelstelling van € 160 mln., bestaande uit € 80 mln. aan VvE Energiebespaarleningen en € 80 mln. aan Energiebespaarleningen voor particuliere huiseigenaren. Hiermee financiert het fonds in 2019 de verduurzaming van 15.000 woningen. Ook na 2019 verwachten wij een verdere groei van onze leningproductie, zodanig dat in 2021 minstens 50.000 huiseigenaren hun woningen duurzamer hebben gemaakt met behulp van onze Energiebespaarlening.

De energietransitie en toenemende bewustwording over het belang van energiebesparing rechtvaardigt ons inziens de verwachting dat het fonds verder kan groeien. Om deze groei tot een totale leningportefeuille van € 1 miljard mogelijk te maken, heeft het fonds aanvullende financiering nodig. Deze middelen contracteren wij in 2019. Met een portefeuille van € 1 miljard zijn wij in staat om ongeveer 200.000 energiebesparende maatregelen / 85.000 huizen te financieren, met een potentieel van maximaal één Peta joule-reductie in energieverbruik.

Onze samenwerking met provincies en VvE's

Wij vinden samenwerking belangrijk. Een mooi voorbeeld zijn de regionale varianten van de Energiebespaarlening. In 2016 ontwikkelden wij met de provincie Overijssel een regionale variant van de Energiebespaarlening om de woningvoorraad in Overijssel verder te verduurzamen. Later volgden de provincie Drenthe, de gemeente Breda en de gemeente Den Bosch met een regionale variant. Samenwerken doen we ook met beheerders en bestuurders van VvE's. De processen voor het verduurzamen van VvE complexen zijn ingewikkeld en vragen veel tijd. Een VvE-bestuur moet niet alleen zorgen voor financiering en een aanbesteding van het werk, maar ook alle bewoners overtuigen. Onze accountmanagers ondersteunen VvE-bestuurders daarbij. Met onze VvE Energiebespaarlening en werkwijze voorzien wij in een duidelijke behoefte want de reguliere instanties bieden VvE's nauwelijks financieringsmogelijkheden terwijl er een verduurzamingsopgave ligt die qua omvang ongekend is. Onze ervaringen kunnen bijdragen aan toekomstige marktadaptatie.

Nieuwe financieringsproducten

We hebben twee nieuwe financieringsproducten ontwikkeld die tegemoet komen aan de wens van een langere looptijd voor VvE-financieringen en het aardgasvrij maken van nieuwbouwwoningen. Er is nu een 30-jarige lening beschikbaar voor VvE's die vergaande verduurzamingsmaatregelen nemen en een Energiebespaarlening voor particuliere eigenaar-bewoners die voor 1 september 2018 een nog te bouwen nieuwbouwwoning kochten en deze alsnog aardgasvrij willen laten opleveren.

Trots dat we door kunnen

Wij bedanken onze uitvoeringsorganisatie Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) en de financiers Rabobank, ASN Bank, Council of Europe Development Bank en het Rijk voor alle inzet. Door hun inspanningen groeit het fonds naar een omvang van € 600 mln. Als bestuur zijn we na vijf jaar trots op de resultaten. En trots dat we door kunnen.

Namens het bestuur
Ernst-Jan Boers, voorzitter

Voorwoord.....	2
1. Verslag van het bestuur	4
1.1. <i>Het jaar 2018 in vogelvlucht</i>	4
1.2. <i>Het fonds</i>	5
1.3. <i>Productie Energiebespaarleningen</i>	7
1.4. <i>Maatschappelijk rendement</i>	9
1.5. <i>Financieel rendement</i>	10
1.6. <i>Vooruitblik</i>	10
2. Governance	11
2.1. <i>Bestuur en strategic committee</i>	11
2.2. <i>Fondsmanager</i>	12
2.3. <i>Wet- en regelgeving</i>	13
2.4. <i>Risicomanagement</i>	13
3. Jaarrekening	16
3.1. <i>Balans</i>	16
3.2. <i>Winst- en verliesrekening</i>	17
3.3. <i>Kasstroomoverzicht</i>	18
3.4. <i>Waarderingsgrondslagen</i>	19
3.5. <i>Toelichting op de balans</i>	21
3.6. <i>Toelichting op de winst- en verliesrekening</i>	29
3.7. <i>WNT-verantwoording</i>	32
4. Overige gegevens	34
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	35

1. VERSLAG VAN HET BESTUUR

1.1. Het jaar 2018 in vogelvlucht

Het Nationaal Energiebespaarfonds 'staat' en heeft zich bewezen

Investeren in verduurzaming staat inmiddels hoog op de agenda van particulieren en Verenigingen van Eigenaars. Vijf jaar geleden was dat anders. Verduurzaming was geen agendapunt en voor velen onbekend terrein. Anno 2019 gaat het beter met de verduurzaming in Nederland en met het Nationaal Energiebespaarfonds. Het Nationaal Energiebespaarfonds heeft in 2018 een recordaantal aanvragen ontvangen en verwerkt. Begin april heeft het fonds de 10.000^e Energiebespaarlening verstrekt en eind 2018 staat de teller op 15.491 verstrekte Energiebespaarleningen. In 2018 werd voor ruim € 113 mln. aan (VvE) Energiebespaarleningen verstrekt. Dat is evenveel als in 2016 en 2017 samen. Het Nationaal Energiebespaarfonds heeft in 5 jaar tijd voor € 247 mln. aan Energiebespaarleningen verstrekt. Daarnaast is er nog voor circa € 100 mln. aan aanvragen onderhanden.

De productie van € 113 mln. overtreft onze doelstelling 2018 van € 80 mln. In 2018 hebben we de verduurzaming van meer dan 6.400 woningen en 59 VvE's gefinancierd. In totaal zijn hiermee ruim 22.000 energiebesparende maatregelen gefinancierd die ruim 20.800 wooneenheden vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel laat zien dat de lening productie sinds de start van het fonds in 2014 elk jaar stijgt.

	2018	2017	2016	2015	2014	TOTAAL
Aantal verstrekte Energiebespaarleningen	6.404	4.257	2.929	1.351	548	15.491
Verstrekte Energiebespaarleningen € x 1 mln.	82,5	53,6	35,0	15,7	6,4	193,1
Gemiddelde hoofdsom €	12.882	12.591	11.949	11.621	11.678	12.465
Aantal verstrekte VvE Energiebespaarleningen	59	50	11	1		121
Verstrekte VvE Energiebespaarleningen € x 1 mln.	31,3	19,4	3,2	0,2		54,1
Gemiddelde hoofdsom in €	530.000	388.000	290.000	200.000		440.000
Verstrekte Energiebespaarleningen en VvE Energiebespaarleningen € x 1 mln.	113,8	73,0	38,2	15,8	6,4	247,2

Samenwerking

Het succes van het Nationaal Energiebespaarfonds is het resultaat van keihard werken en niet alleen werken, maar vooral samenwerken, want verduurzamen doe en kan je niet alleen. Mooi voorbeeld hiervan zijn de regionale varianten van de Energiebespaarlening. De sterke samenwerking op provinciaal- en lokaalniveau dragen bij aan het succes van het fonds. Overijssel en Drenthe hebben een regionale variant van de Energiebespaarlening met rentekorting en ook Den Bosch is aangehaakt. We ervaren dat je meer bereikt als je de handen ineenslaat.

Samenwerken doen we ook met beheerders en bestuurders van VvE's. Het proces om te komen tot verduurzaming is vaak lang voor VvE's: het bestuur van de VvE moet niet alleen zorgen voor financiering en een aanbesteding van het werk, maar ook alle bewoners overtuigen zodat zij ermee in stemmen. Daarom is het belangrijk dat VvE-bestuurders goed overzicht hebben en alle vragen uit de vereniging kunnen beantwoorden. In 2018 is het aantal accountmanagers uitgebreid, zodat we nog meer VvE's kunnen ondersteunen. Al deze inspanningen werpen hun vruchten af en dat zien we zeker terug. Daarom is het team accountmanagers in 2019 weer uitgebreid en bestaat het inmiddels uit 6 accountmanagers.

Eerste woning volledig energieneutraal met de Energiebespaarlening

Sinds het najaar van 2016 biedt het fonds extra ruime financieringsmogelijkheden voor 'zeer energiezuinige pakketten' en 'Nul op de Meter' proposities. Echter, het heeft ruim 1,5 jaar geduurd voordat we vanuit het fonds de eerste Energiebespaarlening voor een Nul op de Meter woning hebben verstrekt. Dit laat zien dat het vergaand verduurzamen van een woning een enorme klus is. In juni 2018 is een woning in Leusden met behulp van de Energiebespaarlening volledig energieneutraal gemaakt. Sindsdien heeft het fonds nog 6 Energiebespaarleningen verstrekt voor een Nul op de Meter woning en zijn er nog 16 aanvragen in behandeling. Daarnaast is financiering voor 3 zeer energiezuinige pakketten verstrekt en zijn er nog 5 aanvragen in behandeling.

Om de overgang naar aardgasvrij financieel mogelijk te maken is in de zomer van 2018 het Investeringsreglement uitgebreid met bijvoorbeeld de mogelijkheid om aansluiting op warmtenetten vanuit het fonds te financieren.

CEB als nieuwe financier tot het fonds toegetreden

Council of Europe Development Bank heeft het fonds in juli 2018 een financiering van € 100 mln. verstrekt. De Rabobank staat richting CEB garant voor de rente- en aflossingsverplichtingen van NEF volgend uit de € 100 mln. lening van CEB aan NEF. Met deze kredietlijn beschikte het fonds over voldoende middelen om de (beoogde) € 300 mln. aan Energiebespaarleningen te verstrekken.

Twee nieuwe financieringsproducten

Eind april 2018 bespraken wij de toekomst van het fonds met onze stakeholders. Onze stakeholders hadden een positieve grondhouding over een verlenging van het fonds en onze visie op de wijze waarop het fonds invulling kan geven aan de politieke wens voor het verstrekken van VvE Energiebespaarleningen met een 30-jarige looptijd.

Naar aanleiding van vragen uit de markt en de klimaattafels ontwikkelde het fonds twee nieuwe financieringsproducten die tegemoet komen aan de wens van een langere looptijd voor VvE-financieringen en het aardgasvrij maken van nieuwbouwwoningen. Sinds januari 2019 stelt het fonds een 30-jarige Energiebespaarlening beschikbaar voor VvE's die vergaande verduurzamingsmaatregelen nemen en een Energiebespaarlening voor particuliere eigenaar-bewoners die voor 1 september 2018 een nog te bouwen nieuwbouwwoning kochten en deze alsnog aardgasvrij willen laten bouwen.

In januari 2019 bestond het Nationaal Energiebespaarfonds vijf jaar. Mede dankzij een bijdrage van € 40 mln. van de Rijksoverheid en een aanvullende financiering van onze co-financiers Rabobank en de Council of Europe Development Bank (CEB) en de revolverende werking van het fonds heeft het Energiebespaarfonds nu voldoende funding voor een fondsomvang € 600 mln.

1.2. Het fonds

Profiel en doelstelling NEF

Verduurzaming stimuleren

Het fonds is in 2014 opgericht door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel woningeigenaren te stimuleren hun huis te verduurzamen. Het NEF verstrekt leningen aan particuliere woningeigenaren en VvE's voor het bekostigen van energiebesparende maatregelen in bestaande woningen.

Elk jaar groei

Het aantal leningen dat het fonds verstrekt, groeit elk jaar. Het verduurzamen van een woning biedt dan ook veel voordelen. Zo leidt verduurzaming tot meer wooncomfort, een lagere energierekening en het draagt bij aan waardebehoud van de woning. Afhankelijk van het energieverbruik en de gefinancierde maatregelen kunnen de kosten van de Energiebespaarlening volledig worden betaald uit de opbrengst van de energiebesparing. De lage, meestal aftrekbare, rente en de aantrekkelijke voorwaarden zoals boetevrij vervroegd aflossen maken de Energiebespaarlening een slimme keuze. Niet alleen particulieren kunnen terecht bij het NEF. De VvE Energiebespaarlening biedt ook VvE's een financieringsinstrument, waardoor zij appartementen kunnen verduurzamen.

Wie maken het fonds mogelijk?

Het NEF wordt mogelijk gemaakt door het Ministerie van BZK, Rabobank, ASN Bank en Council of Europe Development Bank. Het ministerie van BZK participeert met een achtergestelde lening van € 115 mln. De Rabobank heeft € 100 mln. financiering beschikbaar gesteld, ASN bank € 25 mln. en de Council of Europe Development Bank € 250 mln. (onder garantie van Rabobank).

Kajsa Ollongren, Minister van Binnenlandse Zaken:

Jan Willem van Beek, bestuurder SVn:

Wiebe Draijer, CEO Rabobank:

Arie Koornneef, directeur ASN Bank:

Rolf Wenzel, gouverneur CEB:

"Het Nationaal Energiebespaarfonds is een succes. Het aantal mensen dat de weg naar het fonds weet te vinden, blijft groeien. In 2018 zijn er belangrijke stappen gezet om die groei te faciliteren. Met extra bijdragen van rijk en banken kan het fonds weer vooruit. En is er gewerkt aan verbeterde voorwaarden voor leningen aan VvE's. Het Nationaal Energiebespaarfonds is daarmee een belangrijke schakel in de energietransitie."

"In 2018 heeft SVn een recordaantal aanvragen verwerkt voor het Nationaal Energiebespaarfonds. Daar zijn we trots op. Het betekent dat particuliere woningeigenaren en VvE's weten dat we er zijn én plannen omzetten in daden. Hierdoor komen de klimaatambities dichterbij. De klant beoordeelde onze service met een ruime 8! Dat is fantastisch. Het betekent dat wij het goed doen. En een tevreden klant is vaak ambassadeur."

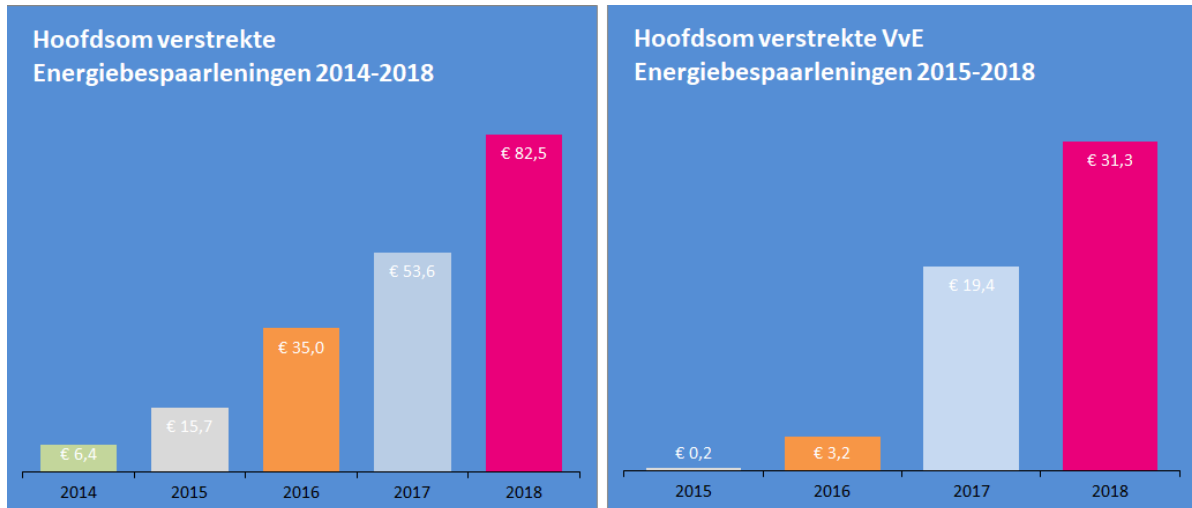
"Rabobank draagt graag bij aan het Nationaal Energiebespaarfonds. Activering van de verenigingen van eigenaren om energiebesparende maatregelen uit te voeren draagt niet alleen bij aan verduurzaming van de gebouwde omgeving maar ook aan vitalisering van gemeenschappen. Twee van de pilaren onder onze ambitie Samen Duurzaam Sterker."

"ASN Bank investeert al sinds 1960 in duurzame ontwikkeling. Dat doen wij op verschillende manieren. Door het Nationaal Energiebespaarfonds te financieren, helpen wij bijvoorbeeld de gebouwde omgeving te verduurzamen. Zo werkt ASN Bank aan een duurzame samenleving voor onszelf en voor volgende generaties."

"Klimaatverandering is een belangrijke pijler van de Council of Europe Development Bank. We zijn blij om onze constructieve samenwerking met het Energiebespaarfonds voort te zetten ter ondersteuning van sociale ontwikkeling in Nederland. We hebben vertrouwen dat onze samenwerking de Nederlandse overheid zal helpen om haar energiebesparingsdoelstellingen te bereiken."

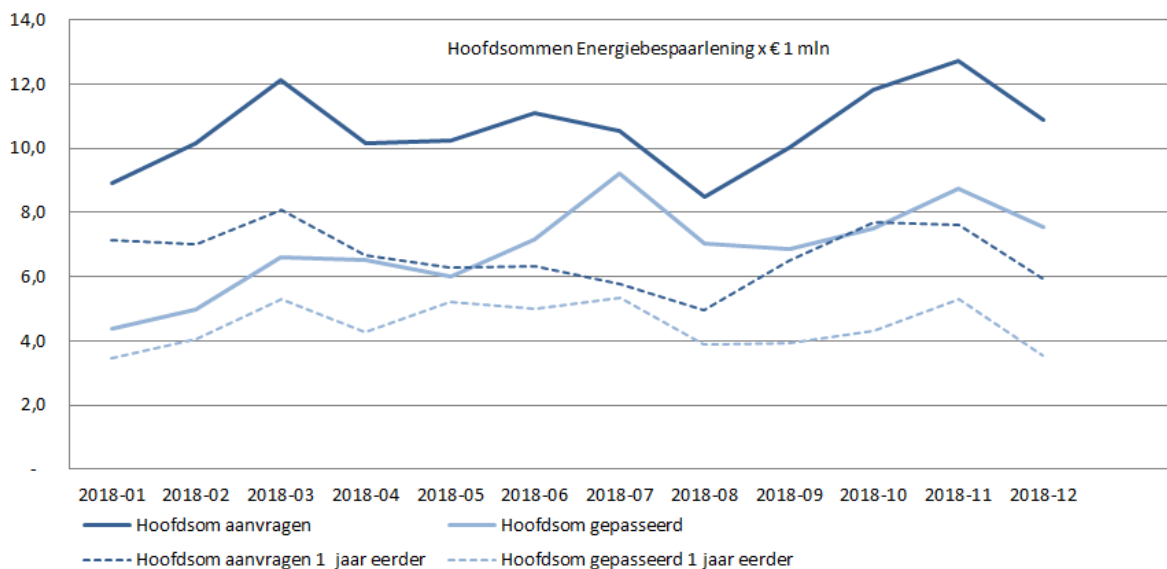
1.3. Productie Energiebespaarleningen

Onderstaande grafieken geven de ontwikkeling van de verstrekte lening weer vanaf start van het fonds in 2014.

Energiebespaarleningen

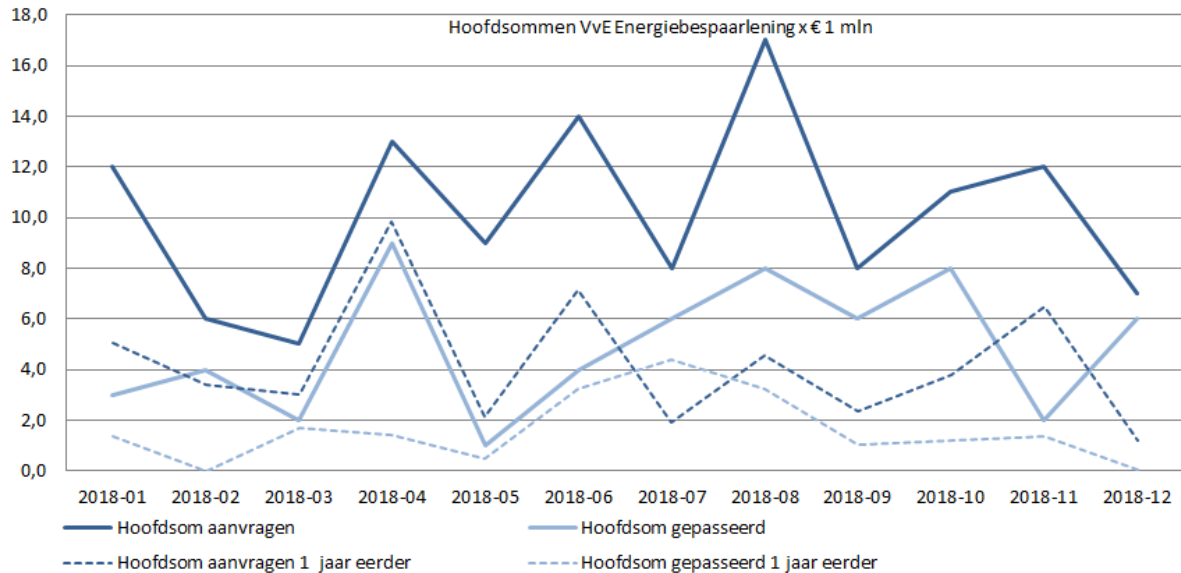
In totaal zijn er in 2018 9.837 Energiebespaarleningen aangevraagd voor een totaal bedrag van € 127 mln. Het aantal aanvragen ligt 52% hoger dan in 2017 (6.475 aanvragen) en het volume bijna 59% hoger (€ 80 mln.). Het aantal en volume gepasseerde Energiebespaarleningen ligt in 2018 50% respectievelijk 54% hoger dan in 2017. In de onderstaande grafiek geven wij de ontwikkeling van de aangevraagde en verstrekte Energiebespaarleningen in miljoenen euro's over de afgelopen 12 maanden weer.

Per 31 december 2018 had het Nationaal Energiebespaarfonds nog voor € 15,1 mln. aan aanvragen voor particuliere Energiebespaarleningen in behandeling. Naar verwachting zal een groot deel hiervan in 2019 passeren.

VvE Energiebesparingen

In 2018 zijn 122 aanvragen voor een VvE Energiebesparing voor totaal € 72,2 mln. ontvangen (2017: 108 aanvragen voor € 49,9 mln.). Het aantal en volume van gepasseerde VvE Energiebesparingen is in 2018 hoger dan een jaar eerder: er zijn 59 VvE Energiebesparingen gepasseerd voor in totaal € 31,3 mln. (tegenover 50 voor € 19,4 mln. in 2017).

Per 31 december 2018 had het fonds nog voor € 91,1 mln. aan aanvragen voor VvE Energiebesparingen in behandeling. Naar verwachting zal een groot deel hiervan in 2019 passeren.

1.4. Maatschappelijk rendement

Er zijn vanaf de start van het fonds 20.818 woningen met behulp van de (VvE) Energiebespaarlening verduurzaamd. In totaal werden circa 47.000 energiebesparende maatregelen getroffen.

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de Energiebespaarleningen (in aantallen) zijn verdeeld over de maatregelen. Hieruit blijkt dat de top 3 van energiebespaarmaatregelen bestaat uit hoogrendementsbeglazing, gevel-/spouwmuurisolatie en zonnepanelen. Het fonds registreert alleen de energiebesparende maatregelen die met de Energiebespaarlening worden gefinancierd. Het effect op CO₂-uitstoot wordt niet gemonitord.

Energiebespaarmaatregelen	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal	Particulier	VvE
Hoogrendementsbeglazing (evt. incl. nieuwe kozijnen)	382	892	2.171	4.119	5.971	13.535	9.855	3.680
Gevelisolatie/spouwmuurisolatie	149	394	674	1.943	2.555	5.715	3.096	2.619
Zonnepanelen	109	369	697	1.565	2.767	5.507	4.878	629
Isolerende deuren	149	325	734	1.583	2.409	5.200	3.476	1.724
Dakisolatie/Dakisolatie icm asbestsanering	98	193	454	1.230	2.064	4.039	2.080	1.959
Hoogrendementsketel	86	291	417	1.015	1.318	3.127	1.751	1.376
Vloerisolatie	90	152	340	627	1.385	2.594	1.929	665
Warmtepomp	17	49	138	520	1.062	1.786	1.484	302
Isolerende gevelpanelen	43	55	192	183	547	1.020	706	314
Led-verlichting	-	96	-	486	264	846	-	846
Zonneboiler	26	61	158	240	323	808	808	-
Bodemisolatie (evt. inclusief vloerisolatie)	4	48	135	168	232	587	587	-
CO ₂ gestuurde ventilatie	-	11	22	32	375	440	95	345
Energieprestatieverbetering bestaande lift	-	-	11	79	224	314	-	314
Hydronisch balanceren/waterzijdig inregelen	-	-	4	64	231	299	24	275
HRe ketel of micro warmtekrachtkoppeling	7	26	37	77	88	235	117	118
Installatie voor warmteterugwinning	9	21	26	120	49	225	142	83
Biomassaketel	-	12	40	63	63	178	178	-
Maatwerkadvies	6	3	13	57	69	148	29	119
Energiemonitor gekoppeld aan slimme meter	2	3	17	17	18	57	57	-
Lagetemperatuurafgiftesysteem	-	-	-	-	48	48	48	-
Energiezuinige gelijkstroom pomp en/of -ventilator	8	6	4	8	10	36	36	-
Warmtekrachtkoppeling	-	2	4	8	8	22	22	-
Zolder of vlieringvloerisolatie	-	-	-	-	16	16	16	-
Aansluiting op warmtenet derden	-	-	-	-	-	-	-	-
Besparing verlichting	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal getroffen maatregelen	1.185	3.009	6.288	14.204	22.080	46.782	31.414	15.368
Verduurzaamde woningen	548	1.447	3.244	6.350	9.229	20.818	15.491	5.327

In bovenstaande tabel wordt per jaar weergegeven welke maatregelen met (VvE) Energiebespaarleningen zijn getroffen. Het totaal aantal maatregelen in de periode wordt vervolgens uitgesplitst in maatregelen getroffen door particulieren en maatregelen getroffen door VvE's. Voor VvE's is het aantal maatregelen vermenigvuldigd met het aantal wooneenheden van de betreffende VvE's, behalve voor het maatwerkadvies omdat er maar één maatwerkadvies per VvE wordt afgegeven. Onderaan de tabel wordt weergegeven hoeveel woningen zijn verduurzaamd met de verstrekte Energiebespaarleningen. Ook hier geldt dat voor VvE's het aantal wooneenheden is meegewogen.

1.5. Financieel rendement

Het jaar 2018 is afgesloten met een positief resultaat van € 390.000. Het resultaat is iets lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt deels veroorzaakt door hogere kosten voor de realisatie van de financiering met CEB en de voorbereidingskosten die gemaakt zijn voor de realisatie van de volgende fase van het fonds.

1.6. Vooruitblik

Vóór 2050 moeten ruim 7 miljoen woningen in Nederland van isolatie en van duurzame warmte worden voorzien. Dankzij de uitbreiding van het Nationaal Energiebespaarfonds kunnen nog meer particulieren en VvE's financiering krijgen om woningen te verduurzamen en het gasgebruik terug te dringen.

Doelstelling 2019

In 2019 willen we de productie van Energiebespaarleningen voor VvE's verdubbelen tot € 80 mln. Met betrekking tot de Energiebespaarleningen voor particuliere huiseigenaren streven we ernaar de productie te handhaven op € 80 mln. Om die totale productie van € 160 mln. te realiseren, hebben we onze financieringscapaciteit inmiddels verhoogd en zijn er twee extra accountmanagers aangesteld.

Ambitieniveau

Op basis van de verwachte leningvolumes gaan we ervan uit de overgang van nog eens 15.000 woningen naar meer duurzame woningen in 2019 te financieren. We verwachten een verdere groei van de leningproductie na 2019 en we gaan ervan uit dat tegen 2021 minstens 50.000 huiseigenaren gebruik hebben gemaakt van de door NEF aangeboden leningen om hun huizen duurzamer te maken. Gezien het toenemende bewustzijn van huiseigenaren ten aanzien van energiebesparing en energietransitie, verwachten we dat deze groei zich verder zal voortzetten na 2021. Om deze groei van de totale leningportefeuille mogelijk te maken tot ongeveer € 1 miljard, hebben we aanvullende financiering nodig, die we in 2019 willen contracteren. Met een portefeuille van € 1 miljard zouden we in staat moeten zijn om ongeveer 200.000 energiebesparende maatregelen / 85.000 huizen te financieren met een potentieel van maximaal één Peta joule-reductie in energieverbruik.

Verduurzaming schoolgebouwen

Het Ministerie van BZK heeft NEF gevraagd om een businesscase uit te werken voor het verduurzamen van schoolgebouwen door het plaatsen van zonnepanelen en het eventueel treffen van aanvullende energiebesparende maatregelen. Wij hebben deze businesscase begin januari 2019 opgeleverd en zijn gestart met het (op kleine schaal) opzetten van dit product binnen het fonds.

Betaalbaarheid aardgasvrij wonen

Een veelbesproken onderwerp in het Klimaatakkoord is betaalbaarheid. Om eigenaar-bewoners te bewegen hun woning aardgasvrij te maken moeten de te nemen maatregelen financieerbaar zijn. Mensen zullen bij banken uitkomen voor een aanvullende hypotheek of gebouw gebonden financiering. Maar zeker ook bij ons fonds. Als de vraag explodeert, zullen we opnieuw om de tafel moeten. We hebben de potentie om door te groeien. Maar met de € 600 mln. die nu in het fonds zit, zijn we trots dat we als een van de eerste partijen aan de uitvoering van het Klimaatakkoord begonnen zijn. Inmiddels hebben we laten zien dat het Nationaal Energiebespaarfonds 'staat' en zich heeft bewezen. Aangezien we ervaren hebben hoe ingewikkeld het is om een fonds in de markt te zetten en bekend te zijn, raden we de Nederlandse overheid aan om bij het inzetten van nieuwe financieringsinstrumenten niet wéér een nieuw fonds te starten met bijbehorend (aanloop)traject, maar gebruik te maken van de bestaande expertise die het Nationaal Energiebespaarfonds gedurende de afgelopen 5 jaar heeft opgebouwd.

2. GOVERNANCE

2.1. Bestuur en strategic committee

Stichting Nationaal Energiebespaarfonds heeft een bestuur, bestaande uit ten minste twee personen. Het bestuur bestuurt de stichting en neemt daarbij het investeringsreglement in acht. Het bestuur legt periodiek verantwoording af aan het strategic committee en informeert de stakeholders. Het strategic committee, bestaande uit ten minste twee en maximaal drie personen, houdt toezicht, moet goedkeuring verlenen aan bestuursbesluiten die van wezenlijk belang zijn voor de stichting en adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd.

Samenstelling van het bestuur en strategic committee

De leden van het bestuur worden door het strategic committee benoemd. De gezamenlijke private co-financiers hebben de mogelijkheid tot een niet-bindende voordracht.

Het bestuur bestaat uit:

- De heer E.J.G.V. Boers RE RA, voorzitter
- De heer J.H. de Roo RA, treasurer

De leden van het strategic committee worden door de Minister van BZK benoemd. De gezamenlijke private co-financiers hebben de mogelijkheid tot een niet-bindende voordracht van het lid, niet zijnde de voorzitter.

Het strategic committee bestaat uit:

- De heer L.C. van Dijke, voorzitter
- De heer Mr. R. Wispelweij

In 2018 heeft het bestuur vijftien keer vergaderd (twaalf reguliere bestuursvergaderingen, twee vergaderingen met het strategic committee en een vergadering met de stakeholders). Onderwerpen die in 2018 aan de orde zijn gekomen zijn o.a.:

- Aantrekken van € 100 mln. bij de Council of Europe Development Bank (CEB) ter financiering van fase 1 van het fonds
- Verlenging en verruiming van het fond (fase 2). Ontwikkeling van een businesscase voor en realisatie van een vervolgfase voor het fonds door vergroting van de financieringscapaciteit en verlenging van de uitzettingsperiode, door o.a. het aantrekken van een subsidie (in de vorm van een achtergestelde lening) van € 40 mln. van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en een kredietfaciliteit van € 150 mln. bij de Council of Europe Development Bank (CEB)
- Ontwikkeling van twee nieuwe financieringsproducten voor fase 2: de VvE Energiebespaarlening met een dertigjarige looptijd en een financieringsmogelijkheid voor mensen die voor 1 september 2018 een op het gasnet aan te sluiten, nog te bouwen, nieuwbouwwoning hebben gekocht en een hypotheek hebben afgesloten, terwijl zij die woning vervolgens alsnog aardgasvrij laten opleveren
- Aanpassing van de Investeringsreglementen
- Aanpassing van de fondsmanagementovereenkomst
- Verlenging van de regionale varianten van de provincies Overijssel en Drenthe
- Businesscaseuitwerking om financieringsmogelijkheden te ontwikkelen voor de verduurzaming van schoolgebouwen, aantrekken van financiële middelen daarvoor en voorbereiding operationalisering.

Bezoldiging

Het strategic committee stelt de bezoldiging en verdere arbeidsvoorwaarden van het bestuur en strategic committee vast. De hoogte van deze vergoeding en de voorwaarden moeten aansluiten bij wat passend wordt geacht als vergoeding en voorwaarden voor vergelijkbare werkzaamheden in de publieke sector en mogen het maximumbedrag voor vergoeding aan bestuurders in deze sector, zoals vastgesteld op grond van de geldende wet- en regelgeving (daaronder begrepen de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector), niet overschrijden. De bezoldiging gegevens van het bestuur en het strategic committee zijn in de jaarrekening bij de toelichting op de staat van baten en lasten opgenomen.

Roosters van aftreden

Conform de statuten worden de bestuursleden en de leden van het strategic committee benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Na vier jaar zijn de zittende leden herbenoembaar, voor maximaal nog één termijn van vier jaar. Een bestuurder kan voor een tweede maal worden herbenoemd indien zwaarwegende belangen - ter beoordeling van het strategic committee - daartoe aanleiding geven.

De leden treden af volgens door het strategic committee vastgestelde roosters van aftreden.

Rooster van aftreden bestuur

Bestuurslid	Functie	Aantreden per	Einde 1 ^{ste} termijn	Herbenoemd voor 2 ^e termijn per	Einde 2 ^e termijn
E.J.G.V. Boers RE RA	Voorzitter	10 april 2014	10 april 2017	10 april 2017	10 april 2021
J.H. de Roo RA	Treasurer	29 december 2013	29 december 2016	20 december 2016	29 december 2020

Rooster van aftreden strategic committee

Bestuurslid	Functie	Aantreden per	Einde 1 ^{ste} termijn	Herbenoemd voor 2 ^e termijn per	Einde 2 ^e termijn
L.C. van Dijke	Voorzitter	10 april 2014	10 april 2017	10 april 2017	10 april 2021
Mr. R. Wispelweij	Lid	10 april 2014	10 april 2018	10 april 2018	10 april 2022

Nevenfuncties

De heer E.J.G.V. Boers RE RA, voorzitter bestuur

- Commissaris bij Triodos Bank en tevens voorzitter van Nominatie en Remuneratie Commissie
- Commissaris bij Coöperatie Univé U.A. en tevens voorzitter van Audit Committee
- Bestuurder bij Coöperatie Medisch Specialisten (CMS) Gelre U.A.
- Lid van de Raad van Toezicht bij het Fonds Duurzaam Funderingsherstel
- Voorzitter van Ahold Delhaize Pensioenfonds

De heer J.H. de Roo RA, treasurer bestuur

- Eigen onderneming, advisering met name op het gebied van Financiële Analyse en Risicomanagement
- Lid van de Raad van Toezicht bij CIMMYT, Mexico
- Bestuurslid bij Rabobank Pensioenfonds

De heer L.C. van Dijke, voorzitter strategic committee

- Ondernemer Link | Public Affairs
- Voorzitter bestuur van de Brede Stroomversnelling
- Woordvoerder van Warmteversnelling
- Adviseur van de ChristenUnie Tweede Kamerfractie
- Voorzitter van Mission Possible

De heer mr. R. Wispelweij, lid strategic committee

- Directievoorzitter RegioBank

2.2. Fondsmanager

Het Nationaal Energiebespaarfonds heeft stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) aangesteld als fondsmanager. De fondsmanager verricht onder meer (niet-limitatief) de volgende activiteiten: het voorbereiden en uitvoeren van besluiten van het bestuur, het beheren en administreren van het vermogen van de stichting, het namens de stichting, op grond van een volmacht, verstrekken en beheren van leningen, het voorbereiden van bestuursbesluiten tot vaststelling of wijziging van de strategie van de stichting, inclusief de meerjarenbegroting, het jaarplan en de jaarbegroting, het voorbereiden van periodieke rapportages voor het bestuur en/of het strategic committee en het uitvoeren van andere werkzaamheden voor de stichting die het bestuur aan de fondsmanager opdraagt. Het fonds heeft hiervoor een fondsmanagementovereenkomst met SVn gesloten.

2.3. Wet- en regelgeving

Dagelijkse beleidsbepalers en personen die belast zijn met het toezicht op het beleid en de algemene zaken van financiële ondernemingen die over een AFM-vergunning beschikken, dienen conform de Regeling eed of belofte financiële sector een eed of belofte af te leggen. Het voltallige bestuur, het strategic committee en alle medewerkers van de fondsmanager hebben de eed of belofte afgelegd.

Governance

De stichting hecht aan haar reputatie als deskundige, solide en integere financiële partij. Het fonds beschikt over een vergunning als bedoeld in artikel 2:60, eerste lid, Wet op het financieel toezicht (Wft). Het fonds heeft haar governance op orde en beschikt via de fondsmanager over een goed toegeruste werkorganisatie.

Accountant

Het strategic committee van NEF heeft Mazars N.V. aangesteld als externe accountant van het NEF. De accountant verricht de controle op de jaarrekening en jaarverslag van het NEF en de daarmee samenhangende processen.

Verantwoord ondernemen

Het fonds wil integer en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). MVO-beleid is daarom onderdeel van de reguliere dienstverlening en productverantwoordelijkheid. Daarbij is aandacht voor klanttevredenheid, klachtenbehandeling, zorgplicht, transparantie, veiligheid, reclame en privacy. In alle producten en processen wil het fonds integer en transparant zijn en voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Het fonds streeft in zijn bedrijfsvoering naar een lage milieubelasting door het bewuste gebruik van materialen en duurzame inkoop.

2.4. Risicomanagement

Alle werkzaamheden die SVn voor het fonds verricht, gebeuren in principe voor rekening en risico van het fonds. SVn voert haar activiteiten uit conform de afgesproken richtlijnen zoals vastgelegd in de fund management agreement. Transparantie en integriteit zijn daarbij kernbegrippen. Het risicomanagementbeleid van het fonds is gericht op een voortdurende en zorgvuldige bewaking en beheersing van risico's die deze activiteiten met zich meebrengen.

Bij de start van het fonds is een risicomanagementproces opgezet en is een risicoanalyse uitgevoerd. Voor het fonds zijn de belangrijkste niet-operationele risico's in beeld en zijn beheersingsmaatregelen getroffen. De operationele risico's worden gemitigeerd door procedures en het Handboek Administratieve Organisatie/Interne Controle (Handboek AO/IC).

Bij het bepalen van de risico's is de continuïteit van het fonds het uitgangspunt. Er zijn geen indicaties dat de continuïteit van het fonds in geding is. Het continuïteitsrisico is daarom niet als apart risico benoemd in onderstaande tabel.

Het fonds hecht sterk aan een laag risicoprofiel. Het beleid is gericht op een voortdurende en zorgvuldige bewaking en beheersing van de risico's. Het fonds is deels gefinancierd met publieke middelen en heeft geen winstoogmerk. Het inzetten van publieke middelen vraagt om grote zorgvuldigheid en een risicomijdende houding. De beheersingsmaatregelen zijn zodanig ontworpen dat deze bijdragen aan een laag risicoprofiel.

Operationele risico's worden beheerst door beheersmaatregelen zoals vastgelegd in het Handboek AO/IC. De belangrijkste risico's voor het fonds kunnen als volgt worden weergegeven.

Soort risico	Risico omschrijving	Beheersing
Marktrisico	Lagere productie dan geprognostiseerd (in 2018 herzien naar € 600 mln.), waardoor een deel van de vaste kosten niet volledig kan worden gedekt.	Maandelijks rapportage met productiecijfers waardoor tijdig kan worden bijgestuurd als productie niet gehaald wordt. In de rentetarieven is rekening gehouden met het kostenniveau die past bij de verwachte lening omvang.
Kredietrisico / Insolventierisico	<p>Tegenvallende kredietverliezen worden niet gedekt binnen het fonds. Bij de vaststelling van de consumentenrente wordt rekening gehouden met kredietverliezen van 0,15% op jaarbasis.</p> <p>Tegenvallende kredietverliezen zouden een liquiditeitstekort kunnen veroorzaken. Als kredietverliezen hoger uitvallen dan in het tarief opgenomen komen deze voor rekening van de overheid. De lening van de overheid wordt als laatste afgelost.</p>	<p>Kredietwaardigheidstoets bij aanvang van de Energiebespaarlening.</p> <p>Maandelijkse beoordeling van de werkelijke kredietverliezen. Daarnaast wordt elk kwartaal de uitstaande portefeuille beoordeeld. In totaal zijn 10 Energiebespaarleningen (€ 102.000) voorzien, wat gezien de omvang van het NEF zeer beperkt is. Jaarlijkse beoordeling of het gehanteerde kredietverlies nog representatief is voor de populatie.</p>
Renterisico	Energiebespaarleningen worden gefinancierd met rijks gelden en co-financiering door banken. De co-financiering wordt vastrentend aangetrokken en zoveel mogelijk gematcht aan het profiel van de uitstaande Energiebespaarlening. Het risico bestaat dat bij de bepaling van de consumentenrente onvoldoende rekening is gehouden met stijgende rentetarieven.	<p>Gezien de eisen in het Treasury statuut is dit een risico dat (voor het rijksdeel) niet mag worden afgedekt. Maandelijks wordt de consumentenrente bepaald met als doel om kostendekkend te opereren. Hiermee kunnen tussentijdse rentestijgingen ingerekend worden en vertaald naar een nieuw consumententarief.</p> <p>De financiering bij de banken wordt aangetrokken op basis van vastrentende leningen die, waar nodig, een forward start kennen. Voor het afdekken van de risico's is binnen het Treasury statuut een bandbreedte van € 20 mln. ongedekte positie opgenomen.</p>

Soort risico	Risico omschrijving	Beheersing
Liquiditeitsrisico	Het liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds niet op een efficiënte en effectieve wijze kan voldoen aan de verwachte en onverwachte kasstromen zonder dat de dagelijkse operatie of de financiële conditie van het fonds wordt geraakt.	De structuur van het fonds beperkt het liquiditeitsrisico. Elk kwartaal (of vaker indien nodig) wordt een liquiditeitsplanning opgesteld voor de komende 12 maanden. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. Op basis van de eisen vanuit de financieringsdocumentatie wordt een liquiditeitsbuffer van maximaal € 10 miljoen aangehouden. Daarnaast heeft de Rabobank het fonds de mogelijkheid geboden om € 10 mln. boetevrij (wel afrekenen marktrente) extra af te kunnen lossen.
Imagorisico	Imagoschade kan veroorzaakt worden door meerdere redenen, zoals negatieve publiciteit. Daarnaast is imagoschade mogelijk door een niet adequate reactie bij het voordoen van risico's uit de andere risico types.	Periodiek overleg met de stakeholders, zodat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het fonds. Transparantie in de rapportages over de stand van zaken en de ontwikkelingen. Het bestuur (en waar nodig het strategische comité of de stakeholders) is actief betrokken bij de kredietverstrekking van omvangrijke leningen.
IT-risico (onderdeel fondsmanagement contract)	Onjuiste of onbetrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking inclusief continuïteitsrisico, automatisering en niet adequate beveiligingssystemen.	Tijdig aanhaken (door de fondsmanager) van de IT-leverancier bij verwachte wijzigingen. Uit laten voeren van een IT-audit op de geautomatiseerde systemen (als onderdeel van de accountantscontrole).
Juridisch risico	Het niet voldoen aan wettelijke bepalingen vanuit AFM/Wft regelgeving en overige regelgeving.	Met de beschikbaarheid van een bedrijfsjurist en een compliance officer is de aanwezigheid van specifieke juridische bancaire- en compliance kennis bij SVn geborgd.
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van het fonds door de aan derden uitbestede bedrijfsprocessen wordt geschaad.	Er bestaat een fondsmanagementovereenkomst met Service Level Agreements met SVn. Hierin zijn afspraken gemaakt over inhoud, uitvoering en kwaliteit van de uitbestede diensten. Over de kwaliteit van de dienstverlening wordt periodiek gerapporteerd door SVn. De kwaliteit van de

Soort risico	Risico omschrijving	Beheersing
		dienstverlening door SVn wordt ook periodiek (elk kwartaal) door het bestuur met SVn besproken.

3. JAARREKENING

3.1. Balans

ACTIVA (bedragen x 1.000 in €)	31 December 2018	31 December 2017
-----------------------------------	------------------	------------------

Financiële vaste activa		
1 Energiebespaarlening	157.377	93.221
2 VvE Energiebespaarlening	46.865	21.760
Vlottende activa		
3 Vorderingen en overlopende activa	570	224
4 Liquide middelen	78.942	28.921

TOTAAL ACTIVA	283.754	144.126
---------------	---------	---------

PASSIVA (bedragen x 1.000 in €)	31 December 2018	31 December 2017
------------------------------------	------------------	------------------

Eigen vermogen		
5 Algemene reserve	-3.187	-3.134
5 Resultaat boekjaar	390	-53
6 Bestemmingsreserve BZK-lening	69.531	45.040
7 Voorzieningen		
Rentedekkingsfonds Rijk	6.721	7.185
Rentedekkingsfonds regionale variant	2.809	1.114
Overige Rijkssubsidie	448	965
BZK voorziening SDR	33	-
Langlopende schulden		
8 Achtergestelde BZK-lening	30.469	29.960
9 Langlopende lening financiers	130.000	40.000
Kortlopende schulden		
10 Overige schulden en overlopende passiva	46.540	23.049

TOTAAL PASSIVA	283.754	144.126
----------------	---------	---------

3.2. Winst- en verliesrekening

(bedragen x € 1.000)	Gerealiseerd 2018	Begroting 2018	Gerealiseerd 2017
BATEN			
11 Rentebaten	3.065	2.878	1.751
12 Bijdrage rentekorting Rijk	464	333	259
13 Bijdrage rentekorting regionale variant	301	263	78
14 Overige baten	517	578	437
TOTAAL BATEN	4.347	4.052	2.525
LASTEN			
Operationele lasten			
15 Management fee	-2.512	-2.278	-1.533
16 Agency fee	-35	-35	-35
17 Algemene kosten	-326	-192	-206
18 Marketingcampagne	-26	-48	-129
19 Voorziening oninbaarheid	-32	-160	-70
TOTAAL operationele lasten	-2.931	-2.713	-1.973
20 Rente lopende rekening	-5	-	5
21 Arrangement fee	-100	-	-
22 Commitment fee	-244	-268	-537
23 Langlopende lening financiers	-677	-505	-73
TOTAAL financieringslasten	-1.026	-773	-605
24 BZK-lening	26.249	-	-
24 Mutatie reële waarde BZK-lening	-1.758	-1.758	-1.659
TOTAAL overige baten en lasten	24.491	-1.758	-1.659
TOTAAL LASTEN	20.534	-5.244	-4.237
RESULTAAT voor bestemming	24.881	-1.192	-1.712
24 Mutatie bestemmingsreserve BZK-lening	-24.491	1.758	1.659
RESULTAAT na bestemming	390	566	-53

3.3. Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Gerealiseerd 2018	Gerealiseerd 2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Operationeel resultaat	1.416	552
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	-	-
Mutatie voorzieningen	769	318
	769	318
<i>Verandering in werkkapitaal:</i>		
Vorderingen	-345	-138
Kortlopende schulden	581	255
	236	117
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.421	987
Ontvangen interest	-4	62
Betaalde provisie	-100	-
Betaalde commitment fee	-318	-593
Betaalde interest	-430	-
	-852	-531
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.569	456
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
In lopende jaar gepasseerde leningen	-113.794	-73.020
Uit vorig jaar ingegane leningen	-	-3.137
In volgend jaar ingegane leningen	3.562	-
Totaal ingegane leningen	-110.232	-76.157
Mutatie leningen in bouwdepot	22.734	14.521
Ontvangen aflossingen Energiebespaarlening	20.950	11.648
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-64.979	-49.532
Ontvangen geldlening	90.000	40.000
Ontvangen BZK achtergestelde lening	25.000	-
Aflossing geldlening	-	-
	115.000	40.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	50.021	-9.532
Toename geldmiddelen	50.021	-9.532
Openingsbalans	28.921	38.453
Mutatie boekjaar	50.021	-9.532
Eindbalans	78.942	28.921

3.4. Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Tenzij anders weergegeven, worden bedragen in de jaarrekening vermeld in duizenden euro's.

Doelstelling en activiteiten

De stichting Nationaal Energiebespaarfonds (kvk nummer 59439122), statutair gevestigd te 's- Gravenhage, is een organisatie met een maatschappelijke doelstelling. Volgens de statuten luidt de doelstelling: "Het bevorderen van energiebesparende maatregelen aan woningen door (samenwerkende) eigenaar-bewoners".

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen en de bepalingen volgens Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven", die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van het fonds zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, commitment fee en provisie zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De mutaties op de Energiebespaarlening zijn opgenomen als kasstroom uit investeringsactiviteiten. Ontvangen gelden en betaalde aflossingen aan financiers zijn opgenomen als kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder de aanpassing in de waardering van de BZK-lening op basis van RJ 290, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Financiële instrumenten

Alle in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn bij eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde, de vervolgwaaardering vindt plaats tegen de (geamortiseerde) kostprijs. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of door opgaven van derden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen portefeuille aan verstrekte Energiebespaarleningen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze waarderingsgrondslag is in de praktijk gelijk aan de nominale waarde van de schuldrest per balansdatum. Eventuele bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en verantwoord in de staat van baten en lasten.

Overige vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Voorzieningen

Voorziening voor Rentedekkingsfonds

De Rentedekkingsfondsen betreft een vooruit ontvangen exploitatiesubsidie met als doel het dekken van de rentekortingen op de leningen waarop een rentekorting is verkregen. De subsidie valt vrij ten gunste van het resultaat in de periode waarin de daadwerkelijk gegeven rentekorting (de gesubsidieerde lasten) worden verwerkt. Het fonds heeft een langlopend karakter.

Overige Rijkssubsidie

De voorziening voor overige (rijks)subsidie betreft een vooruit ontvangen subsidie ter dekking van marketingdoeleinden of specifieke projecten. De voorziening wordt op reële waarde gewaardeerd. De werkelijk gemaakte kosten worden in mindering gebracht op deze subsidie.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn. Baten die worden ontvangen in de vorm van zaken of diensten worden gewaardeerd tegen de reële waarde, voor zover deze bepaalbaar is. In dat geval worden zodanige baten in de staat van baten en lasten verantwoord.

Rentebaten

De rentebaten bestaat uit de ontvangen rentebaten en de betaalde rentelasten op de Energiebespaarlening, de rentemarge wordt op basis van het toerekeningsbeginsel verantwoord in de staat van baten en lasten voor alle rentedragende instrumenten.

3.5. Toelichting op de balans

Activa

Productie overzicht 2018

	Energiebespaarlening		VvE Energiebespaarlening		Totaal		2017	
	Aantal	Hoofdsom	Aantal	Hoofdsom	Aantal	Hoofdsom	Aantal	Hoofdsom
Totaal (x € 1.000)								
Verantwoord als ingegane leningen	6.405	82.513	54	27.719	6.459	110.232	4.543	76.157
Af: Ingegaan vanuit vorig boekjaar							235	3.137
Overgang volgend boekjaar			5	3.562	5	3.562	-	-
Gepasseerde financieringen	6.405	82.513	59	31.281	6.464	113.794	4.308	73.020

1. Energiebespaarlening

Het verloop van de portefeuille naar schuldrest is als volgt:

(bedrag x EUR 1,000)	31 december 2018		gem. rente %		31 december 2017		gem. rente %	
Beginstand	8.589	93.291	2.53	4.443	47.629	2.79		
bij: verstrekte leningen	6.405	82.513	2.28	4.491	56.364	2.34		
af: extra/ algehele aflossing	586	7.090	2.63	345	4.295	2.88		
af: aflossing in maandbedragen		11.244			6.407			
Stand per ultimo	14.408	157.469	2.50	8.589	93.291	2.53		
Voorziening		-92	-0.06%		-70	-0.08%		
Stand naar voorziening		157.377			93.221			

De totale portefeuille bestaat per 31 december 2018 uit 14.408 Energiebespaarleningen met een omvang van € 157,5 mln.

Per balansdatum is een analyse verricht op de openstaande debiteuren. Op basis van deze analyse is uit voorzichtigheidsprincipe, voor in totaal 10 Energiebespaarleningen een voorziening van € 92.000 getroffen. Daarnaast is een voorziening van € 10.000 onder de debiteuren opgenomen. Deze leningen hebben over het algemeen meer dan 3 maanden achterstand en een aantal klanten heeft ondersteuning gevraagd vanuit de schuldhulpverlening. De kans dat de Energiebespaarleningen in de laatste categorie nog inbaar zijn, is als gering geschat. De voorziening is als volgt opgebouwd:

(bedrag x EUR 1,000)	Opgenomen onder Energiebespaarleningen	Opgenomen onder debiteuren	Totaal
Beginstand	70	-	70
Toevoeging	22	10	32
Eindstand	92	10	102
% voorziening t.o.v. hoofdsom verstrekte Energiebespaarleningen ¹			0.04%

2. VvE Energiebespaarlening

In 2018 zijn 50 VvE Energiebespaarleningen gepasseerd en ingegaan. Daarnaast zijn er 5 VvE Energiebespaarleningen die in 2018 passeerden maar in 2019 zijn ingegaan.

(bedrag x EUR 1,000)	31 december 2018		gem. rente %		31 december 2017		gem. rente %	
Beginstand	62	21.760	2.85	10	2.913	2.85		
bij: verstrekte leningen	54	27.719	2.84	52	19.793	2.84		
af: extra/ algehele aflossing	-	579	-	-	248	-		
af: aflossing in maandbedragen		2.036			698			
Beginstand	116	46.865	2.85	62	21.760	2.85		

¹ Hoofdsom verstrekte leningen bestaat uit alle verstrekte Energiebespaarleningen van het NEE, zowel Energiebespaarleningen als VvE Energiebespaarleningen

Op balansdatum zijn er geen VvE Energiebespaarleningen met een achterstand. Er zijn geen indicaties van oninbaarheid. Vandaar dat er op de VvE Energiebespaarleningen geen voorzieningen zijn getroffen. De financiële vaste activa kennen een overwegend langlopend karakter en bestaan uit de uitgegeven Energiebespaarleningen.

3. Vorderingen en overlopende activa

(bedrag x EUR 1,000)	31 december 2018	31 december 2017
Debiteuren regionale variant	553	215
Debiteuren	25	9
Voorziening debiteuren	-10	-
Overige vorderingen	2	-
	<u>570</u>	<u>224</u>

De debiteuren regionale variant hebben betrekking op de bijdrage van de provincies Overijssel, Drenthe en gemeenten Breda en Den Bosch aan het NEF voor de specifieke regeling in hun gemeente/provincie. De bijdragen worden gestort op basis van de werkelijk gepasseerde leningen in het afgelopen kwartaal.

Het fonds heeft per balansdatum bij 91 debiteuren een vordering open staan. Dit is 0,63% van het totaal aantal klanten binnen het fonds. Van deze debiteuren zijn er 10 geclassificeerd als dubieus. Voor deze klanten is een voorziening getroffen op de uitstaande vordering. Zie ook de analyse bij de energiebespaarleningen.

4. Liquide middelen

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Rekening courant	49.712	19.048
Deposito's	30.000	10.000
Betalingen onderweg	-770	-127
	<u>78.942</u>	<u>28.921</u>

Alle bedragen zijn direct opvraagbaar. Van de deposito's is € 20 mln. op spaarrekeningen bij de Rabobank en € 10 mln. op een spaarrekening bij ASN Bank geplaatst.

Passiva

5. Stichtingsvermogen

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Algemene reserve	-3.187	-3.134
Resultaat boekjaar	390	-53
	<u>-2.797</u>	<u>-3.187</u>

Algemene reserve

De algemene reserve wordt opgebouwd uit de behaalde resultaten vanaf de start van het fonds en bestaat uit het resultaat vanuit eerdere jaren. Indien het saldo van het eigen vermogen aan het einde van de looptijd van het fonds negatief is, dan zal dat in eerste instantie worden verrekend met de achtergestelde BZK-lening. Een eventueel positief saldo komt ten gunste van de Rijksoverheid.

6. Bestemmingsreserve BZK-lening

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	45.040	46.699
Toevoeging	26.249	-
Onttrekking	-1.758	-1.659
	<u>69.531</u>	<u>45.040</u>

Als gevolg van een wijziging in de looptijd van de huidige achtergestelde lening en de uitbetaling van een nieuwe achtergestelde lening is eind 2018 een toevoeging gedaan aan de bestemmingsreserve BZK. Zie ook toelichting 8.

De jaarlijkse oprenting van de BZK-lening wordt onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Uiteindelijk zal de reële waarde van de BZK-lening aan het eind van de looptijd weer gelijk zijn aan de nominale waarde en is de bestemmingsreserve volledig uitgeput. In 2018 heeft er een onttrekking plaats gevonden van € 1,8 mln.

7. Voorzieningen

Rentedekkingsfonds Rijk

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	7.185	7.644
Storting	-	-
Onttrekking	464	-459
	<u>6.721</u>	<u>7.185</u>

Op basis van de subsidie van het ministerie van BZK werd € 7,5 mln. geclassificeerd als een voorziening ter dekking van toekomstige rentekortingen. De voorziening valt vrij ten gunste van het resultaat op basis van de feitelijke portfeuille en de toegekende rentekorting. In 2018 is € 0,5 mln. aan de voorziening onttrokken. Van de totale beschikbare rentekorting van € 7,5 mln. is ongeveer € 4,1 mln. toegewezen aan leningen (verstrekst en pijplijn). De daadwerkelijke realisatie van deze rentekorting hangt onder meer af van de duur van de Energiebesparingslening.

Rentedekkingfonds regionale variant

(x € 1.000)

	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	1.114	170
Storting	1.996	1.021
Onttrekking	-301	-77
	<u>2.809</u>	<u>1.114</u>

De voorziening bestaat uit de door de provincie Overijssel, de provincie Drenthe, de gemeente Breda en de gemeente Den Bosch verleende rentekortingen op de Energiebespaarleningen. Er wordt een rentekorting gegeven aan inwoners van de betreffende provincie of gemeente. De subsidie bestaat uit een rentekorting en terugbetaling van extra kosten. De subsidie wordt betaald op basis van de netto contante waarde bij het toekennen van de Energiebespaarlening. De vergoeding wordt vrijgegeven aan het resultaat voor de duur van de Energiebesparingslening.

In 2018 zijn er 1.921 Energiebespaarleningen voor een totaal bedrag van € 25 mln. gepasseerd met een rentekorting uit een regionale variant. Sinds de start van de regionale varianten zijn 3.310 Energiebespaarleningen voor een totaal bedrag van € 38,4 mln. gepasseerd.

In de tabel hieronder geeft inzicht in de leningen die gepasseerd zijn onder de regionale variant, zowel voor 2018 als cumulatief.

Regionale variant (Amounts x EUR 1,000)	2018		Cumulatief		Beschikbaar	
	Aantal	Hoofdsom	Aantal	Hoofdsom	Subsidie	Toegekend ²
Breda	105	1.580	178	2.571	475	489
Den Bosch	62	776	62	776	210	82
Drenthe	632	8.385	951	12.479	1.221	1.160
Overijssel	1.122	14.269	2.119	22.538	2.200	1.753
Total	1.921	25.010	3.310	38.364	4.106	3.484

Overige Rijkssubsidie

(x € 1.000)

	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	965	1.202
Storting	-	200
Onttrekking	-517	-437
	<u>448</u>	<u>965</u>

NEF heeft een subsidie van € 10 mln. van het ministerie van BZK ontvangen. Van dit bedrag is € 7,5 mln. geclassificeerd als een voorziening voor rentekorting. De resterende subsidie is geclassificeerd als een voorziening voor kleinschalige marketingactiviteiten en om de kosten van accountmanagers en andere incentives te dekken. In 2018 is € 528.000 incl. btw, als aanvullend budget voor de fondsbeheerder SVn, ten laste van deze subsidie gebracht als compensatie voor het aantrekken van VvE accountmanagers. Daarnaast werd € 26.000 aan marketingkosten ten laste van deze subsidie gebracht. Gezien de langlopende verplichtingen is deze subsidie geclassificeerd als een voorziening.

² When determining the amount of the interest discount on the Energy Saving Loans. The amounts also include all in the pipeline.

Overige SDR (schooldakrevolutiefonds) subsidie

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	-	-
Storting	80	-
Onttrekking	-47	-
	<u>33</u>	<u>-</u>

Het ministerie van BZK verleende NEF een subsidie van € 100.000 om de business case voor "het Schooldakrevolutiefonds" te onderzoeken. In 2018 is € 80.000 van deze subsidie ontvangen. De kosten voor dit project zijn direct ten laste van deze subsidie gebracht. In januari 2019 is het definitieve rapport bij het ministerie ingediend.

8. Achtergestelde BZK-lening

De lening kent een langlopend karakter, er vinden geen aflossingen plaats binnen de komende 12 maanden.

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	29.960	28.301
Storting	25.000	-
Correctie reële waarde	-26.249	-
Amortisering	1.758	1.659
	<u>30.469</u>	<u>29.960</u>

De BZK-lening is achtergesteld bij alle andere bestaande en toekomstige schulden van NEF. De nominale waarde van deze lening is € 75 mln.

De lening heeft de volgende voorwaarden:

- terugbetaling zal uiterlijk plaatsvinden vanaf 1 januari 2037, met een terugbetaling van maximaal drie jaar;
- het terug te betalen bedrag wordt verhoogd / verlaagd afhankelijk van het uiteindelijke fondsresultaat;
- er wordt geen rente betaald over de uitstaande bedragen.

In 2018 heeft BZK een nieuwe achtergestelde lening van € 40 mln. toegekend. Op de balansdatum was € 25 mln. uitbetaald, de andere € 15 mln. zal in januari 2019 worden uitbetaald.

De lening heeft de volgende voorwaarden:

- terugbetaling vindt uiterlijk plaats vanaf 1 januari 2056;
- het terug te betalen bedrag wordt verhoogd / verlaagd afhankelijk van het uiteindelijke fondsresultaat;
- er wordt geen rente betaald over de uitstaande bedragen.

Op basis van de rapportageregels (Dutch GAAP (RJ 290)) moet de BZK-lening bij aanvang worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor rapportagedoeleinden betekent dit dat deze schuld wordt opgenomen tegen de netto contante waarde die, vanwege het feit dat geen rente verschuldigd is op de lening, lager is dan de nominale waarde. In de loop van de tijd (tot het einde van 2037 of 2056, de verwachte datum van de terugbetaling), zal de lening worden doorgerekend naar de nominale waarde uit de resultatenrekening. Voor de waardering van de lening is de marktrente opnieuw berekend op basis van de gegevens van het subsidiebesluit (5 december 2018). Voor de eerste achtergestelde lening (€ 75 mln.) werd de rente geschat op 5,65% per jaar voor de resterende periode. Voor de tweede achtergestelde lening werd de rente berekend op 6,328%. In 2018 was er een afschrijving van € 1,8 mln. op de eerste lening. Op de balansdatum werd de intrinsieke waarde van de leningen aangepast op basis van de marktwaarde en de resterende periode. De totale aanpassing bedroeg € 26.249 (€ 3.831 voor de eerste lening van € 75 mln. en € 22.418 voor de uitbetaling van de tweede lening van € 25 mln.). Dit is uiteindelijk een technische waarderingsaanpassing die geen effect heeft op de kasstromen of andere commerciële activiteiten.

9. Langlopende lening financiers

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Beginstand	40.000	-
Storting	90.000	40.000
	<u>130.000</u>	<u>40.000</u>

In 2018 zijn in totaal 5 trekkingen verricht bij de co-financiers. Naast deze trekkingen zijn op balansdatum voor vier leningen de stortingen vastgelegd. Zie onderstaand overzicht. Van de uitstaande balans zal in 2019 € 7.5 mln. worden afgesloten.

Stortingsdatum	Financier	Bedrag (x EUR 1,000)	rente	Einddatum
20-7-2017	Rabobank	10.000	1,23%	20-1-2027
1-12-2017	Rabobank	20.000	0,74%	21-11-2024
20-12-2017	Volksbank (ASN)	10.000	1,16%	20-1-2025
20-2-2018	Rabobank	15.000	0,96%	20-1-2023
20-4-2018	Rabobank	10.000	0,66%	20-1-2022
20-9-2018	Volksbank (ASN)	15.000	1,41%	20-9-2024
31-10-2018	CEB	35.000	0,73%	30-9-2026
20-11-2018	Rabobank	15.000	1,48%	2-03-2026
		<u>130.000</u>		

10. Overige schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Bouwdepot	44.887	22.153
Te betalen commitment fee	2	98
Te betalen garantie fee	22	
Te betalen rente lening financiers	321	73
Te betalen bestuursvergoeding	13	10
Te betalen managementfee	194	140
Nog te ontvangen facturen	1.062	550
Crediteuren	32	11
Overige kosten	7	15
	<u>46.540</u>	<u>23.049</u>

Bouwdepot

Het bouwdepot betreft nog uit te betalen gelden op reeds verstrekte Energiebespaarleningen.

Te betalen commitment fee / garantie fee

Dit betreft de nog te betalen commitment fee en garantiefee die op balansdatum nog niet is betaald.

Nog te betalen interest

Dit is de openstaande rente op leningen die zijn afgesloten. De rente wordt driemaandelijks betaald, behalve de eerste trekking waarbij de rentebetaling loopt vanaf de eerste verzilveringsdatum (januari 2019).

Nog te ontvangen facturen

De nog te ontvangen facturen hebben voornamelijk betrekking op de extra vergoeding die is verstrekt aan de fondsmanager. Deze vergoedingen worden in de komende jaren via de reguliere managementvergoeding verrekend.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Onderhanden werk	31 december 2018		31 december 2017	
	<i>aantal</i>	<i>(bedragen x € 1.000)</i>	<i>aantal</i>	<i>(bedragen x € 1.000)</i>
Ingediende aanvragen	624	92.003	455	58.408
Uitgebrachte offertes	578	14.264	275	4.702
Nog in te gane leningen	5	3.562	-	-
	1.207	109.829	730	63.110

Kredietfaciliteit

Het fonds heeft een kredietovereenkomst met de Rabobank, ASN Bank en de Council of Europe Bank voor een totale faciliteit van € 225 mln. De huidige kredietfaciliteit kent een availability periode tot en met januari 2022. Over de nog niet getrokken kredietfaciliteit wordt een commitment fee betaald.

In 2018 is reeds voor € 45 mln. kredieten vastgelegd onder de faciliteit bij de Rabobank en Council of Europe Bank (CEB), maar die een feitelijke stortingsdatum in 2019 kennen. Onder de huidige kredietfaciliteit is op balansdatum nog € 50 mln. beschikbaar die getrokken kan worden bij CEB.

Gecontracteerd, nog niet gestort

Stortingsdatum	Financier	Bedrag (x EUR 1,000)	Rente	Einddatum
20-03-2019	Rabobank	7.500	1,87%	20-4-2026
22-10-2019	Rabobank	15.000	1,87%	20-9-2025
15-01-2019	CEB	15.000	1,13%	31-12-2027
31-12-2019	Rabobank	7.500	2,25%	31-12-2027
		45.000		

Met deze trekkingen is het renterisico op de uitstaande financieringen (incl. pijplijn) afgedekt met een vastrentende langlopende lening.

Kredietfaciliteit fase II

In januari 2019 hebben het fonds en Rabobank een kredietovereenkomst getekend van € 150 mln. . Deze kredietfaciliteit kan worden ingezet om de financiering aan te trekken of om een garantie te geven richting CEB. Naast de kredietfaciliteit met Rabobank is het fonds bezig om een kredietfaciliteit af te sluiten met CEB (onder de garantie van Rabobank) en met de ASN bank voor een overdraft faciliteit.

Achtergestelde lening BZK

Van de achtergestelde financiering van BZK van € 40 mln. is in 2018 reeds € 25 mln. gestort. Het restant van € 15 mln. zal in maart 2019 worden gestort.

Nog te verrekenen managementvergoeding:

Uitgangspunt in de fondsmanagementovereenkomst is dat de management fee voor de fondsmanager gelijk is aan de gemaakte kosten bij de uitvoering van haar fondsmanagementactiviteiten gedurende de gehele looptijd van het fonds. De fee wordt als percentage van de uitstaande Energiebespaarleningen bepaald en per einde van elke maand afgerekend.

De fondsmanagementovereenkomst met SVn kent een looptijd tot januari 2021. De kosten die gemoeid zijn met deze periode zijn afhankelijk van de productie van het fonds. NEF en SVn zijn in bespreking over aanpassing van het contract per 1 januari 2019 i.v.m. de uitbreiding van het NEF. De werkelijke kosten die op basis van de contractuele afspraken gedeclareerd kunnen worden bedragen:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Voorgaande jaren	2018	Totaal	2017
Kosten fondsmanagement	5.204	2.213	7.417	5.204
Extra werkzaamheden	605	467	1.072	605
Totale kosten exclusief btw	5.809	2.680	8.489	5.809
Gefactureerd in eerdere jaren ³			-1.625	-592
Gefactureerd in 2018			-1.655	-1.033
Als schuld verantwoord,			-860	-532
Toekomstige vergoedingen excl. btw			4.349	3.652
btw			913	767
Toekomstige vergoedingen incl. btw			5.262	4.419

³ Het bedrag gefactureerd in eerdere jaren 2018 bestaat uit € 592 en € 1.033 en betreft bedragen die in 2017 en eerdere jaren zijn gefactureerd.

3.6. Toelichting op de winst- en verliesrekening

Baten

(x € 1.000)	Gerealiseerd 2018	Begroting 2018	Gerealiseerd 2017
Omschrijving			
BATEN			
11 Rentebaten	3.065	2.878	1.751
12 Bijdrage rentekorting Rijk	464	333	259
13 Bijdrage rentekorting regionale variant	301	263	78
14 Overige baten	517	578	437
TOTAAL BATEN	4.347	4.052	2.525

11. Rentebaten

De werkelijke rentebaten zijn verminderd met een rentevergoeding van € 0.855 mln. (2017: € 0,5 mln.) voor uitstaande bouwdepots. De rentebaten liggen in lijn met de begrote opbrengsten.

12. Bijdrage rentekorting Rijk

Het bestuur past een korting op de consumentenrente toe. Deze rentekorting wordt gefinancierd vanuit de subsidie van het Ministerie van BZK. De toerekening van de gerealiseerde rentekorting is gebaseerd op het aantal gepasseerde Energiebespaarleningen en het verloop van de Energiebespaarleningen die een rentekorting hebben ontvangen.

13. Bijdragen rentekorting regionale variant

De provincies Overijssel en Drenthe en de gemeenten Breda en Den Bosch bieden hun inwoners een rentekorting op de Energiebespaarleningen. Deze overheden dragen bij aan een rentekorting en een vergoeding voor aanvullende kosten die gemoeid zijn met het verstrekken van deze Energiebespaarlening. De gerealiseerde rentekorting en de bijdrage voor aanvullende kosten vallen via deze bate vrij ten gunste van het resultaat.

14. Overige baten

Het bestuur heeft besloten om in 2018 een deel van de subsidie van BZK te gebruiken voor kleinschalige marketingactiviteiten, om de kosten van accountmanagers en andere incentives te dekken. De kosten worden in mindering gebracht op de andere overheidssubsidie. Om redenen van transparantie worden de kosten afzonderlijk weergegeven (zowel de kosten als de inkomsten). Het andere deel van de overheidssubsidie dat voor dit doel wordt gebruikt, wordt opgenomen als ander inkomen. Het bestuur heeft nog niet alle budgetten volledig toegewezen.

LASTEN

(x € 1.000)	Gerealiseerd 2018	Begroting 2018	Gerealiseerd 2017
Omschrijving			
Operationele lasten			
15 Management fee	-2.512	-2.278	-1.533
16 Agency fee	-35	-35	-35
17 Algemene kosten			
Bestuur & Commissie	-108	-109	-118
Accountant	-18	-17	-17
Advies	-101	-12	-26
Toetsing	-89	-36	-39
Overig	-10	-18	-6
18 Marketingcampagne	-26	-48	-129
19 Voorziening oninbaarheid	-32	-160	-70
TOTAAL operationele lasten	-2.931	-2.713	-1.973

15. Management fee

De principes van de managementfee zijn vastgelegd in de fondsbeheerovereenkomst. De beheervergoeding wordt maandelijks in rekening gebracht op basis van een percentage. Het kostenpercentage is gebaseerd op de uitstaande Energiebespaarleningen (er worden geen kosten in rekening gebracht voor achterstallige betalingen). De beheervergoeding is gestegen in lijn met de toename van de uitstaande Energiebespaarleningen.

De beheervergoeding dekt ook de kosten die voortvloeien uit de extra begrotingstoewijzing aan SVn voor de accountmanagers (€ 468.000 incl. btw), extra communicatiebudget (€ 24.000 incl. btw), de financieringskosten (€ 36.000 incl. btw) en fase II (€ 37.000 incl. btw). Voor heel 2018 bedragen deze kosten € 564.000 incl. btw (2017: € 308.000 incl. btw). Deze extra kosten worden toegewezen aan de subsidie, hoewel het budget voor fase II niet wordt toegewezen aan de subsidie. Deze extra kosten worden verrekend via de maandelijkse managementvergoeding (als een percentage van de uitstaande schuld).

16. Agency fee

Vanwege haar rol als facility agent ontvangt Rabobank, op basis van de financieringsovereenkomst, een jaarlijkse vergoeding van € 35.000.

17. Algemene kosten

Deze kosten omvatten beheer-, accountancy-, advies- en evaluatiekosten. De jaarlijkse verzekeringskosten bedragen € 18.000 (onderdeel van administratieve kosten). De totale kosten voor het bestuur en het strategisch comité bedragen € 108.000 (inclusief btw). De kosten voor beoordeling / toezicht hebben betrekking op het BKR, Kadaster en AFM. De kosten voor advies zijn voor juridische ondersteuning, voornamelijk voor het opstellen van financieringsdocumentatie, kosten voor advies over fase II en enkele kosten voor de wijziging van het Investeringsreglement VvE Energiebespaarlening en voor één specifieke, gecompliceerde VvE-Energiebespaarlening.

18. Marketingcampagne

Het bestuur heeft een budget voor marketingactiviteiten begroot. Een deel hiervan is toegewezen aan fondsbeheerder SVn en wordt ook verantwoord onder de kosten van de fondsbeheerder. In 2018 zijn beperkt marketingactiviteiten uitgevoerd.

19. Voorziening oninbaarheid

Er zijn geen afboekingen verricht op Energiebespaarleningen. Er zijn twee Energiebespaarleningen waarvoor een alternatieve regeling is getroffen. Deze leningen kunnen daarom pas na drie jaar (of langer) worden afgeschreven en zijn nog niet in gebreke. Deze leningen worden volledig in de voorziening verantwoord. Op kwartaalbasis is een impairmenttest uitgevoerd op de uitstaande leningen en debiteuren. De voorziening is op basis van deze test aangepast. In 2018 is daarom de voorziening aangepast met in totaal € 32.000. De totaal getroffen voorziening bedraagt € 102.000 (€ 92.000 onder de leningen en € 10.000 onder de debiteuren.). Dit is 0,04% van het totaal aan verstrekte Energiebespaarleningen gedurende de looptijd van het fonds. Deze voorziening heeft betrekking op 10 klantdossiers. Ten opzichte van de totale portefeuille is dit een beperkte voorziening.

Financieringslasten

(x € 1.000)	Gerealiseerd 2018	Begroting 2018	Gerealiseerd 2017
Omschrijving			
20 Rente lopende rekening	-5	-	5
21 Arrangement fee	-100	-	-
22 Commitment fee	-244	-268	-537
23 Interest langlopende lening financiers	-677	-505	-73
TOTAAL financieringslasten	-1.026	-773	-605

20. Rente lopende rekening

Vanwege de negatieve Euribor van 3 maanden berekent de bank negatieve rente op de lopende rekening van NEF voor elk saldo boven € 5 mln. Door de hoge beschikbare liquiditeiten heeft dit tot gevolg dat in 2018 rente in rekening is gebracht. Het fonds heeft dit door specifieke afspraken te maken met de bank en het monitoren van de liquiditeitsbehoefte kunnen beperken.

21. Arrangement fee

Voor het beschikbaar stellen van de garantie onder de CEB financiering is een fee betaald.

22. Commitment fee

De commitment fee wordt in rekening gebracht op het nog niet getrokken deel van de bancaire faciliteit.

23. Financieringslasten

De rentelasten hebben betrekking op de aangetrokken financieringen.

Overige baten en lasten

(x € 1.000)	Gerealiseerd 2018	Begroting 2018	Gerealiseerd 2016
Omschrijving			
Overige baten en lasten			
24 BZK-lening	26.249	-	-
24 Mutatie reële waarde BZK-lening	-1.758	-1.758	-1.659
	24.491	-1.758	-1.659

24. Mutatie bestemmingsreserve BZK-lening

Zie hiervoor de toelichting 8 "Achtergestelde BZK-lening" bij de balans.

3.7. WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de voor het fonds van toepassing zijnde regelgeving en is bepaald op basis van het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor het fonds bedraagt € 189.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van het strategische comité; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum. In het geval van het fonds zijn de leden van het bestuur aangemerkt als leidinggevende topfunctionaris en de leden van het strategische comité als toezichhoudend topfunctionaris.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	E.J.G.V. Boers RE RA	J.H. de Roo RA
Functie(s)	Voorzitter	Treasurer
Gegevens 2018		
Duur dienstverband	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,17	0,17
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Nee	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	€ 32.130	€ 32.130
Bezoldiging		
Beloning	€ 26.290	€ 26.290
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging	€ 26.290	€ 26.290
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	€ 26.290	€ 26.290
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Duur dienstverband in	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	0,17	0,17
Bezoldiging 2017		
Beloning	€ 25.500	€ 25.500
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2017	€ 25.500	€ 25.500
Individueel WNT-maximum 2017	€ 30.770	€ 30.770

Toezichthoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	L.C. van Dijke	R. Wispelweij
Functie(s)	Voorzitter	Lid
Gegevens 2018		
Duur dienstverband	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Bezoldiging		
Beloning	€ 10.873	€ 6.379
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging	€ 10.873	€ 6.379
Toepasselijk WNT-maximum	€ 28.350	€ 18.900
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Duur dienstverband in 2017	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging 2017		
Beloning	€ 10.625	€ 6.186
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2017	€ 10.625	€ 6.186
Individueel WNT-maximum 2017	€ 27.150	€ 18.100

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen functionarissen die in 2018 een bezoldiging hebben ontvangen boven het individuele WNT maximum. Er zijn in 2018 geen ontsluitingen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

4. OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

In de statuten is opgenomen dat het resultaat aan het eind van de looptijd van het fonds ten gunste komt aan de Staat der Nederlanden. Het jaarrekening resultaat is op basis van deze bepaling toegevoegd aan het vermogen van de stichting welke bij liquidatie van het fonds wordt gesaldeerd met de achtergestelde BZK-lening.

Gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaats gevonden die invloed hebben op het vermogen of resultaat van de stichting die vermeld zouden moeten worden in de jaarstukken, in de niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn de ontwikkelingen opgenomen die begin 2019 zijn geeffectueerd en die er voor zorgen dat het NEF ook in 2019 door kan gaan met het verstrekken van financieringen.

Amersfoort, 15 april 2019

Bestuur

E.J.G.V. Boers RE RA
Voorzitter

J.H. de Roo RA
Treasurer

5. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting Nationaal Energiebespaarfonds

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Nationaal Energiebespaarfonds te 's- Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Energiebespaarfonds per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de winst-en-verliesrekening over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationaal Energiebespaarfonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening (hoofdstuk 3) en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die onder andere bestaat uit het verslag van het bestuur en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur de overige gegevens in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winststreven.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 15 april 2019

MAZARS N.V.

Origineel was getekend door J.C. van Oldenbeek MSc RA